

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/4/2019
Identifikačné číslo spisu: 2017200240
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2017200240.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci sťažovateľa (predtým žalobcu): X. J. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom Š. XXX/XX, P. W., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 10. apríla 2W.017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, č. k. 44Sa/21/2017-92, zo dňa 06. septembra 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Sťažovateľovi náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave rozsudkom, č. k. 44Sa/21/2017-92, zo dňa 06.09.2018, zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 10.04.2017, ktorým žalovaný ako druhostupňový správny orgán zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 08.04.2016, ktorým priznal žalobcovi starobný dôchodok od XX.XX.2013 vo výške 433,80 € mesačne, ktorý bol podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov zvýšený od 01.01.2016 na sumu 449,70 € mesačne.

2. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že preskúmal spisový materiál, z ktorého zistil, že žalobca si podal dňa 26.03.2013 žiadosť o priznanie starobného dôchodku, pričom Sociálna poisťovňa, ústredie, rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 17.06.2013, v spojení s rozhodnutím, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 04.11.2014, priznala žalobcovi podľa § 65, § 82 a § 293ce zákona č. 461/2003 Z. z. a čl. 52 ods. 1 písm. a/ ods. 4 na nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia starobný dôchodok vo výške 433,80 € mesačne. Proti uvedeným rozhodnutiam podal žalobca opravný prostriedok a následne Krajský súd v Trnave rozhodnutím, č. k. 38Sd/116/2013 zo dňa 11.11.2014, zrušil obe rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie a nariadil jej vo veci znova konať a rozhodnúť, pričom vyslovil právny názor, v ktorom zaviazal

Sociálnu poisťovňu, ústredie, riadne odôvodniť rozhodnutie takým spôsobom, aby bolo z neho zrejmé, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovala a rovnako odôvodnila konkrétne hodnoty týkajúce sa základných pojmov dôchodkového poistenia s tým, že zvláštnu pozornosť treba venovať spornej výške osobného vymeriavacieho základu v rokoch 1993 - 1995 a 2000 a podrobnejšie sa vysporiadať s opakovanou námietkou žalobcu, že mu nemôže byť odňaté právo na zohľadnenie preukázanej doby poistenia v Maďarsku, ktorá už raz bola uznaná za dobu poistenia v zmysle predloženého zápočtového listu a následne aj odôvodniť postup, akým žalovaná rozhodovala o starobnom dôchodku v zmysle Nariadenia č. 883/2004.

3. Krajský súd po preskúmaní prvostupňového ako aj druhostupňového rozhodnutia dospel k záveru, že v tomto konaní sa správne orgány riadili právnym názorom vysloveným v rozsudku Krajského súdu v Trnave, č. k. 38Sd/116/2013 zo dňa 11.11.2014, pričom riadne zdôvodnili postup pri výpočte vymeriavacieho základu za roky 1993 a 1994 ako aj za roky 2000 až 2003. Rovnako sa správne orgány vysporiadali aj s otázkou nezohľadnenia obdobia dôchodkového poistenia získaného na území Maďarska pre účely výpočtu starobného dôchodku podľa slovenských právnych predpisov. Sociálna poisťovňa, ústredie, s poukazom na rozsudok krajského súdu, vykonala zisťovanie vo veci vyhotovenia evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia účastníka konania za obdobie r. 1993, 1994 a 2000 až 2003, pričom zistila, že podľa oznámenia Sociálnej poisťovne, pobočky Dunajská Streda zo dňa 28.12.2015 vyplynulo, že žalobca v r. 1993 a 1994 platil poistné na dôchodkové účely z minimálneho vymeriavacieho základu, t. j. v r. 1993 - 10 x 2.200 Sk a plus 2 x 2.450 Sk čo sa rovná 26.900 Sk, v r. 1994 - 12 x 2.450 Sk čo sa rovná 29.400 Sk. Evidenčný list dôchodkového zabezpečenia na základe uvedeného výpočtu vyhotovila Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava. V rozhodnutí žalovanej je podrobne rozpísaný aj výpočet vymeriavacích základov za roky 1995, 1996, 1997, 2000 až 2003, 2004, 2005 a 2009, pričom Sociálna poisťovňa, ústredie jasne vysvetlila aj postup pri výpočte týchto vymeriavacích základov, s poukazom na príslušné ustanovenie zákona č. 100/1988 Zb. a následne aj zákona č. 461/2003 Z. z.. Žalovaná ďalej vo svojom rozhodnutí podrobne odôvodnila aj postup podľa § 52 ods. 1 písm. a/ nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, pričom poukázala na čl. 52 ods. 4 písm. i/ prvej časti prílohy VIII. nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009, podľa ktorého sumu starobného dôchodku je možné vypočítať len s prihliadnutím na obdobie dôchodkového poistenia získané podľa právnych predpisov Slovenskej republiky, pretože suma dôchodku vypočítaná podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov je rovnaká bez ohľadu na to, či bola vypočítaná ako nezávislá (národná) dávka alebo paušálna (čiastková) dávka. V tejto súvislosti poukázala, že obdobie dôchodkového poistenia získané na území Maďarska, v rozsahu potvrdenom nositeľom sociálneho poistenia Maďarska, je príslušná zhodnotiť inštitúcia sociálneho poistenia Maďarska. Krajský súd považoval tento postup Sociálnej poisťovne, ústredie za správny, nakoľko Sociálna poisťovňa, ústredie, uplatnila nárok žalobcu na starobný dôchodok u nositeľa poistenia Maďarska medzinárodným formulárom E 202 Sk, zo dňa 30.07.2013. Nositeľ poistenia Maďarska, rozhodnutím, č. NYUF-037/12431-10/2013 zo dňa 27.11.2013, priznal účastníkovi konania starobný dôchodok od XX.XX.2013 v sume 31.410 HUF mesačne. Z uvedeného dôvodu je preto podľa názoru krajského súdu, ktorý sa stotožňuje aj s názorom žalovanej, starobný dôchodok žalobcovi priznaný len za dobu poistenia, ktorú získal podľa právnych predpisov Slovenskej republiky.

4. Pokiaľ žalobca poukazoval na skutočnosť, že pri výpočte starobného dôchodku mala byť vypočítaná teoretická výška dôchodku zohľadnením aj obdobia dôchodkového poistenia v Maďarsku, krajský súd v tejto súvislosti uviedol, že aj pokiaľ by bol uplatnený čl. 46 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva, ani pri uplatnení tohto článku by nebolo možné vypočítavať teoretickú výšku starobného dôchodku, pretože ako vyplýva z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, č. k. 9So/96/2011, uvedený v Zbierke rozhodnutí pod sp. zn. 75/2013, výšku starobného dôchodku, na ktorý vznikne poistencovi nárok len vtedy, ak sa mu započíta aj doba poistenia zamestnania v cudzine, treba vypočítať podľa § 46 ods. 2 nariadenia Rady č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva. Z uvedeného ustanovenia teda vyplýva, že uplatnenie tohto článku by bolo zrejmé len v prípade, ak by v danom období bolo uplatniteľné nariadenie

Rady EHS č. 1408/71, avšak v čase keď bolo rozhodované o nároku žalobcu na určenie výšky starobného dôchodku, bolo uplatniteľné nariadenie č. 883/2004. Navyše, teoretickú sumu starobného dôchodku bolo možné vypočítať iba v prípade, ak by na území Slovenskej republiky nedosiahol žalobca potrebný počet rokov dôchodkového poistenia a práve doba dôchodkového poistenia v zahraničí by mohla ovplyvniť potrebný počet rokov dôchodkového poistenia pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa slovenských právnych predpisov.

5. V súvislosti s určením osobných vymeriavacích základov za roky 1993, 1994, 1997 a r. 2000 až 2009 krajský súd uviedol, že žalobca v žalobe predložil iný výpočet pri určení osobných vymeriavacích základov, avšak na rozdiel od Sociálnej poisťovne, ústredie, žalobca nepredložil žiadne relevantné dôkazy, z ktorých by bolo zrejmé, z akých údajov pri tomto výpočte vychádzal, naproti tomu, Sociálna poisťovňa pri výpočte týchto vymeriavacích základov poukázala na evidenčné listy dôchodkového zabezpečenia, ktoré boli podkladmi pre výpočet výšky osobných vymeriavacích základov za sporné obdobie. Pokiaľ žalobca chcel preukázať, že žalovaná tento výpočet nevykonala správne, mal podrobne uviesť, v ktorých konkrétnych údajoch pri výpočte osobných vymeriavacích základov Sociálna poisťovňa nepostupovala správne a tieto svoje tvrdenia doložiť dôkazmi, ktoré preukazujú práve tvrdenia žalobcu. Obdobie dôchodkového poistenia, rozhodujúce obdobie pre výpočet dôchodku, sumy vymeriavacích základov na určenie poistného na dôchodkové poistenie, všeobecné vymeriavacie základy a osobné mzdové body sú uvedené v osobnom liste, ktorý tvorí prílohu rozhodnutia a je jeho neoddeliteľnou súčasťou.

6. Ak žalobca v žalobe namietal nezrozumiteľný a nepreskúmateľný výpočet vymeriavacieho základu v rozhodnutí žalovanej za rok 1997, keď namietal, že výsledok nezodpovedá násobku jednotlivých súm za jednotlivé mesiace, je podľa názoru krajského súdu zrejmé, že ide o písársku chybu, pričom samotný výsledok vymeriavacieho základu je správny, čo je logické aj z tej skutočnosti, že vymeriavací základ za rok 1996 bol určený na sumu 126.126 Sk, a teda nemohol byť určený na sumu 835.668 Sk ako tvrdí žalobca, ale suma vymeriavacieho základu za rok 1997 s prihliadnutím na postupnosť vývoja rastu vymeriavacích základov vo výške 139.278 Sk, je skutočnou sumou tvoriacou vymeriavací základ pre výpočet starobného dôchodku za príslušný rok. Uvedená písárska chyba nemá, podľa názoru krajského súdu, vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

7. Čo sa týka námietky, že žalobca nemal možnosť oboznámiť sa s dokladmi, ktoré boli zaslané žalovanej nositeľom poistenia z Maďarska, krajský súd poukázal na to, že žalobca mal kedykoľvek možnosť nahliadnuť do spisového materiálu a oboznámiť sa s týmito dokladmi a pokiaľ by o to požiadal, žalovaná mu musela toto jeho právo umožniť.

8. Podľa názoru krajského súdu, postup Sociálnej poisťovne, ústredie ako aj odvolacieho správneho orgánu bol v súlade s právnymi predpismi a výpočet výšky sumy starobného dôchodku určenej žalobcovi bol zo strany správnych orgánov riadne zdôvodnený, a preto považoval obe rozhodnutia za vecne správne.

9. Proti rozsudku Krajského súdu v Trnave podal žalobca v zákonom určenej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a nesprávneho procesného postupu, ktorým bolo žalobcovi znemožnené uskutočniť jemu patriace procesné práva.

10. Sťažovateľ uviedol, že dňa 01.06.2016 požiadal prvostupňový orgán verejnej správy, aby mu oznámil podklady, na ktorých základe bolo vydané rozhodnutie zo dňa 08.04.2016. Tejto žiadosti orgány verejnej správy nevyhoveli, žalobca obdržal iba oznámenie, že tieto sú obsiahnuté v písomnom vyjadrení žalovanej zo dňa 15.07.2016, ktoré bolo zaslané Krajskému súdu v Trnave. Zároveň žiadal prvostupňový orgán verejnej správy, aby ho oboznámil s podkladmi, na základe ktorých bolo vydané jeho rozhodnutie zo dňa 08.04.2016, pričom tejto jeho žiadosti nebolo vyhovené, čím bolo porušené jeho právo vyjadriť sa k dôkazom. Uvedený protiprávny stav neodstránil ani krajský súd, ktorý mal z tohto dôvodu vec vrátiť na ďalšie konanie žalovanej. Keďže tak nekonalo, došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pretože mu znemožnil uskutočniť jemu patriace procesné práva. Podľa názoru sťažovateľa, právo na

spravodlivý proces zahrňuje možnosť účastníkov konania dozvedieť sa o každom dôkaznom materiáli, ktorý bol súdu poskytnutý. Táto možnosť nie je naplnená tým, že dôkaz leží v spise.

11. Podľa názoru sťažovateľa, krajský súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, pretože skutková a právna časť jeho k odôvodnenia sa obmedzuje len na konštatovanie zistení z administratívneho spisu, ich rekapituláciu, citáciu zákonných ustanovení, pričom však krajský súd dostatočne a zrozumiteľne neuviedol vzťah medzi citovanými právnymi predpismi a skutkovými zisteniami. Je nevyhnutné, aby rozhodnutie súdu bolo presvedčivo zdôvodnené tak, aby ho bolo možné preskúmať. Iba citácia právnych predpisov, bez uvedenia skutočností, ktoré boli podkladom pre jeho rozhodnutie a akými úvahami bol krajský súd vedený pri hodnotení dôkazov po použití právnych predpisov, nezodpovedá zákonným náležitostiam odôvodnenia rozsudku. Krajský súd iba tvrdil, že vymeriavacie základy pre žalobcu boli správne určené, avšak tento názor bližšie neodôvodnil. Krajský súd nechal bez povšimnutia námietku uvedenú v žalobe, že v rozhodnutiach orgánov verejnej správy bol osobný vymeriavací základ pre roky 1993, 1994, 2000 a 2009 určený nesprávne a krajský súd, podľa jeho názoru, rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

12. V danej veci neboli splnené podmienky pre neurčenie teoretickej sumy podľa čl. 52 ods. 4 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 v znení Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009.

13. Žalobcovi Sociálna poisťovňa dňa 05.02.1997 vydala zápočtový list, ktorým mu k tomuto dňu započítala 26 rokov a 277 dní doby dôchodkového poistenia. Výdaním tohto potvrdenia mu vzniklo právo, aby bola táto doba započítaná do doby jeho dôchodkového zabezpečenia. Podľa ods. 13 a 14 Preambuly Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004, nemôže žalovaná už raz nadobudnuté právo poprieť tým, že pri určení doby dôchodkového poistenia na toto právo neprihliadne. Je zrejmé, že žalovaná nesprávne určila obdobie dôchodkového zabezpečenia žalobcu a krajský súd, keď neuznal správnosť námietky žalobcu, rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Názor súdu, že osobné vymeriavacie základy za roky 1993, 1994, 1997, 2000 a 2009 boli určené v správnych výškach, predstavuje nesprávne právne posúdenie veci. Z odôvodnenia rozhodnutia žalovanej vyplýva, že žalovaná za tieto roky neurčila osobné vymeriavacie základy, len konštatovala, v akej výške zaplatil žalobca v uvedených rokoch poistné. Výška poistného v tomto období bola určená z výšky vymeriavacieho základu percentuálne, preto výška osobného vymeriavacieho základu sa nemôže rovnať výške zaplateného poistného, musí byť vyššia. Napriek tomu žalovaný vo svojom rozhodnutí osobné vymeriavacie základy pre rok 1993 určil vo výške 26.900 Sk a za rok 1994 vo výške 29.400 Sk, t. j. vo výške poistného. Za rok 1997 bol žalovanému určený osobný vymeriavací základ podľa výpočtu: $6 \times 65.538 \text{ Sk} + 6 \times 73.740 \text{ Sk}$, výsledkom ktorého, podľa žalovaného a krajského súdu má byť 139.278 Sk. Uvedené tvrdenie je matematický nezmysel, pretože výsledok tohto vzorca má byť 835.668 Sk. V danom prípade sa nejedná o písarsku chybu, ako to tvrdil krajský súd. Osobné vymeriavacie základy pre žalobcu neboli správne určené ani za roky 2000 a 2009. Osobný vymeriavací základ za rok 2000 má byť určený nasledovne: $6 \times 10.762 \text{ Sk}$, podľa pomernej časti základu dane za rok 1998 + $6 \times 4.000 \text{ Sk}$, podľa pomernej časti základu dane za rok 1999, čo je 88.572 Sk. Osobný vymeriavací základ pre žalobcu za rok 2009 má byť určený: $6 \times 295,50 \text{ €} + 6 \times 976,62 \text{ €}$, spolu vo výške 7.632,72 € a nie vo výške 7.433, 64 €. Sťažovateľ vo svojej žalobe podrobne uviedol, v ktorých konkrétnych údajoch žalovaná nepostupovala správne, a preto je nesprávne tvrdenie krajského súdu, že mal podrobne uviesť, v ktorých konkrétnych údajoch nepostupovala žalovaná správne. V prípade, ak boli východiskové údaje uvedené v rozhodnutí žalovanej správne, pri určení osobných vymeriavacích základov za roky 1993, 1994 a 1997, poukázal v žalobe iba na nesprávnosť výsledkov výpočtov a nemal povinnosť preukazovať nič iné. V prípadoch, kde východiskové údaje, z ktorých žalovaný vychádzal boli nesprávne, a to pri určení osobných vymeriavacích základov za roky 2000 a 2009, žalobca predložil dôkazy, ktoré vo svojej žalobe označil pod č. 5, 6 a 7. Pri určovaní osobných vymeriavacích základov mal žalovaný vychádzať z údajov z daňových priznaní žalobcu, prípadne výpisov z priznania k Dani z príjmov fyzických osôb a nie z osobného listu dôchodkového poistenia. Žalovaná nikdy nenamietala, že údaje obsiahnuté v daňovom priznaní za roky 1998 a 1999 sú nesprávne.

14. Na základe uvedených dôvodov sťažovateľa navrhol kasačnému súdu, aby rozsudok Krajského súdu v Trnave zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

15. Žalovaná vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že dôvody v nej uvedené nepovažuje za opodstatnené. Podľa jej názoru, Krajský súd v Trnave správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite vec právne posúdil. Žalovaná sa v plnom rozsahu pridrižiava písomného vyjadrenia zo dňa 18.09.2017 a trvá na vecnej správnosti žalobou napadnutých rozhodnutí. Navrhla, aby kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec v rozsahu kasačnej sťažnosti a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

17. Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

18. Podľa § 60 ods. 1 a 7 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v účinnom znení, obdobie dôchodkového poistenia je obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia okrem období uvedených v § 140 bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie podľa tohto zákona a ak tento zákon neustanovuje inak. Ak zamestnávateľ nespĺnil povinnosť platiť a odvádzať poistné na dôchodkové poistenie, podmienka zaplatenia poistného na dôchodkové poistenie u zamestnanca sa považuje za splnenú; to neplatí, ak si túto povinnosť nespĺnil zamestnávateľ uvedený v § 7 ods. 2. Ak má poistenec v tom istom období viacero dôchodkových poistení, započítava sa takéto obdobie dôchodkového poistenia len raz.

19. Podľa § 61 zákona č. 461/2003 Z. z., osobný vymeriavací základ je úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie alebo z ktorých sa poistné na dôchodkové poistenie podľa § 60 ods. 1 druhej vety považuje za zaplatené.

20. Podľa § 62 ods. 1 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z., osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel osobného vymeriavacieho základu a všeobecného vymeriavacieho základu. Osobný mzdový bod sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor. Osobný mzdový bod je najviac v hodnote 3.

21. Podľa § 64 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z., dôchodková hodnota platná k 31. decembru kalendárneho roka sa upravuje od 01. januára nasledujúceho kalendárneho roka indexom, ktorý sa určí ako podiel priemernej mzdy zistenej za tretí štvrtrok predchádzajúceho kalendárneho roka a priemernej mzdy zistenej za tretí štvrtrok kalendárneho roka dva roky predchádzajúceho kalendárnemu roku, od ktorého sa dôchodková hodnota upravuje. Takto určená dôchodková hodnota platí vždy od 01. januára do 31. decembra kalendárneho roka.

22. Podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., suma starobného dôchodku sa určí ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty; § 63 ods. 1 tretia veta a štvrtá veta platia rovnako.

23. Podľa § 109 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., nárok na nemocenskú dávku, dôchodkovú dávku, úrazovú dávku, dávku garančného poistenia a dávku v nezamestnanosti (ďalej len „dávka“) vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak. Nárok na dávku zamestnanca nezávisí od plnenia povinností zamestnávateľa platiť a odvádzať poistné na

nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie, poistné na invalidné poistenie, poistné na úrazové poistenie, poistné na garančné poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti; to neplatí na nárok na dávku zamestnanca zamestnávateľa uvedeného v § 7 ods. 2.

24. Podľa § 138 ods. 2 a 5 zákona č. 461/2003 Z. z., vymeriavací základ povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby je podiel pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutý vykonávaním podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti, ktorý nie je znížený o zaplatené poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie, príspevok na starobné dôchodkové sporenie, poistné do rezervného fondu solidarity, poistné na poistenie v nezamestnanosti, a koeficientu 1,486. Pomerná časť základu dane je časť pripadajúca na jeden kalendárny mesiac výkonu podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti. Takto určený vymeriavací základ sa použije od 01. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý mala povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti do 30. júna nasledujúceho kalendárneho roka.

Vymeriavací základ povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby, dobrovoľne nemocensky poistenej osoby, dobrovoľne dôchodkovo poistenej osoby a dobrovoľne poistenej osoby v nezamestnanosti je mesačne najmenej vo výške 50 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa platí poistné.

25. Podľa § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

26. Podľa § 184 ods. 1 a 5 zákona č. 461/2003 Z. z., dávkové konanie sa začína, ak tento zákon neustanovuje inak, na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, ktorá si uplatnila nárok na dávku a nárok na výplatu dávky. Žiadosť o priznanie dávky sa podáva na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou. Fyzická osoba uvedená v odseku 1 je povinná preukázať skutočnosť rozhodujúcu na nárok na dávku a nárok na jej výplatu spôsobom určeným Sociálnou poisťovňou. Rozhodnutie o zaradení poistenca do evidencie uchádzačov o zamestnanie sa považuje za žiadosť o dávku v nezamestnanosti.

27. Podľa § 190 ods. 1 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z., účastníci konania a ich zástupcovia majú právo nazerať do spisov a robiť si z nich výpisy, odpisy a na požiadanie aj vyhotovenie fotokópie okrem údajov o zdravotnom stave účastníka konania, ak tento zákon neustanovuje inak. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná zabezpečiť, aby nazretím do spisu, jeho výpisom, odpisom alebo vyhotovenou fotokópiou nebola porušená povinnosť mlčanlivosti a ochrany osobných údajov. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná o každom nazretí do spisu, vyhotovení výpisu, odpisu alebo fotokópie spísať zápisnicu.

28. Podľa § 195 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z., organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie. Podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosť všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

29. Podľa § 196 ods. 1, 6 a 7 zákona č. 461/2003 Z. z., dôkazom je všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu veci, najmä výpovede účastníkov konania a vyjadrenia účastníkov konania a svedkov, odborné posudky, znalecké posudky, správy, listiny, vyjadrenia a potvrdenia iných fyzických osôb a právnických osôb. Netreba dokazovať skutočnosť všeobecne známe alebo skutočnosť známe z činnosti Sociálnej poisťovne. Účastník konania je povinný navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne rozhodne, ktoré z dôkazov sa vykonajú. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhli, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu veci. Organizačná zložka

Sociálnej poisťovne hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy v vzájomnej súvislosti.

30. Podľa bodu 13, 14, 15, 16, 17 a 18 Preambuly Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004:

- pravidlá koordinácie musia zaručiť, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva, a osoby, ktoré sú od nich závislé, a ich pozostalí, si zachovali práva a výhody nadobudnuté a ktoré nadobúdajú;
- tieto ciele sa musia dosiahnuť najmä spočítaním všetkých dôb, ktoré sa zohľadňujú podľa rôznych vnútroštátnych právnych predpisov na účely získania a udržania práva na dávky a výpočtu výšky príspevkov, rovnako ako sa musia dosiahnuť poskytovaním dávok na rôzne kategórie osôb, na ktoré sa uplatňuje toto nariadenie;
- je potrebné, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva, podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jediného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť;
- v rámci spoločenstva neexistuje v zásade oprávnenie na to, aby práva na sociálne zabezpečenie záviseli na bydlisku danej osoby; v špecifických prípadoch, najmä pokiaľ ide o osobitné dávky späté s ekonomickým a sociálnym kontextom danej osoby, bydlisko by sa však malo zohľadniť;
- vzhľadom na čo najefektívnejšie zaručenie rovnosti zaobchádzania so všetkými osobami pôsobiacimi na území členského štátu je vhodné ako všeobecné pravidlo určiť za uplatniteľné právne predpisy toho členského štátu, v ktorom daná osoba vykonáva svoju činnosť ako zamestnanec alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba;
- v špecifických situáciách, v ktorých sú oprávnené iné kritériá uplatniteľnosti, je potrebné sa od tohto všeobecného pravidla odchýliť;

31 Podľa čl. 52 Nariadenia č. 883/2004, v znení Nariadenia č. 988/2009:

1. Príslušná inštitúcia vypočíta výšku dávky, ktorá bude náležať:

a) podľa právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje, iba ak podmienky nároku na dávky boli splnené výlučne podľa vnútroštátneho práva (nezávislá dávka);

b) vypočítaním teoretickej výšky a následne skutočnej výšky (paušálna dávka) takto:

i) teoretická výška dávky je rovná dávke, na ktorú by si daná osoba mohla uplatňovať nárok, ak by všetky doby poistenia a/alebo bydliska, ktoré boli dosiahnuté podľa právnych predpisov iných členských štátov, boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje v deň priznania takejto dávky. Ak podľa týchto právnych predpisov výška nezávisí na trvaní dosiahnutých dôb, táto výška sa považuje za teoretickú výšku;

ii) príslušná inštitúcia následne stanoví skutočnú výšku paušálnej dávky na základe teoretickej výšky podľa pomeru trvania dôb dosiahnutých pred vznikom poistnej udalosti podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje, k celkovému trvaniu dôb dosiahnutých pred vznikom poistného udalosti podľa právnych predpisov všetkých daných členských štátov.

2. Príslušná inštitúcia uplatňuje, tam kde je to vhodné, na výšku vypočítanú v súlade s ods. 1 písm. a/ a b/ všetky pravidlá týkajúce sa zníženia, pozastavenia alebo odňatia podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje, v rámci obmedzení ustanovených v článkoch 53 až 55.

3. Daná osoba má nárok na najvyššiu čiastku vypočítanú v súlade s ods. 1 písm. a/ a b/ od príslušnej inštitúcie každého členského štátu.

4. Ak výpočet podľa odseku 1 písm. a/ v jednom členskom štáte vždy vedie k nezávislej dávke, ktorá sa rovná alebo je vyššia ako paušálna dávka vypočítaná v súlade s odsekom 1 písm. b/, príslušná inštitúcia odstúpi od paušálneho výpočtu za predpokladu, že: i) takáto situácia sa uvádza v časti 1 prílohy VIII; ii) nie sú uplatniteľné žiadne právne predpisy obsahujúce pravidlá na zamedzenie súbehu, ako sa uvádzajú v článkoch 54 a 55, pokiaľ nie sú splnené podmienky stanovené v článku 55 ods. 2, a iii) článok 57 nie je uplatniteľný vo vzťahu k dobám dosiahnutým podľa právnych predpisov iného členského štátu v dôsledku špecifických okolností prípadu.“ 13. V článku 52 sa dopĺňa tento odsek:

„5. Bez ohľadu na ustanovenia odsekov 1, 2 a 3 sa paušálny výpočet neuplatňuje na systémy poskytujúce dávky, pri ktorých výpočte sa nezohľadňujú doby, pod podmienkou, že sa tieto systémy uvádzajú v časti 2 prílohy VIII. V týchto prípadoch má dotknutá osoba právo na výpočet dávky v súlade s právnymi predpismi dotknutého členského štátu.“ 14. V článku 56 ods. 1 písm. c) sa vkladajú slová

„podľa potreby“ pred slová „v súlade s postupmi ustanovenými v prílohe XI“. 15. V článku 56 ods. 1 sa doplnia toto písmeno: „d) v prípade, že nie je uplatniteľné písmeno c), pretože v právnych predpisoch členského štátu sa ustanovuje, že dávka sa má vypočítavať na základe iných prvkov ako je dĺžka poistenia alebo bydlisko, ktoré nesúvisia s časom, príslušná inštitúcia vo vzťahu ku každej dobe poistenia alebo bydliska dosiahnutej podľa právnych predpisov iného členského štátu zohľadní výšku akumulovaného kapitálu, kapitálu, ktorý sa považuje za akumulovaný, alebo všetky ďalšie prvky dôležité pre výpočet podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje, pričom ich rozdelí podľa príslušných časových jednotiek v dotknutom dôchodkovom systéme.

32. Predmetom kasačného konania je posúdenie dôvodnosti námietok sťažovateľa ohľadom dodržania procesných práv účastníka správneho konania a správnosť výpočtu priznaného starobného dôchodku na základe jeho žiadosti zo dňa 26.03.2013.

33. Kasačný súd z obsahu dokladov založených v spise zistil, že sťažovateľ podal orgánu verejnej správy žiadosť o dôchodok podaním zo dňa 26.03.2013, po dovŕšení dôchodkového veku podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. K žiadosti boli predložené príslušnej prílohy, vrátane Evidenčného listu dôchodkového poistenia a Evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia sťažovateľa.

34. Čo sa týka námietky sťažovateľa uvedenej v kasačnej sťažnosti o porušení jeho procesných práv tým, že ho orgán verejnej správy neoboznámil s podkladom pre rozhodnutie, kasačný súd konštatuje, že právo účastníka správneho konania na oboznámenie sa s podkladmi pre rozhodnutie vyplýva z príslušných ustanovení zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, pričom uvedený predpis sa na konania vo veciach sociálneho poistenia podľa 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. nevzťahuje. Z príslušných ustanovení zákona o sociálnom poistení (§ 190 ods. 1 a 2), vyplýva oprávnenie účastníka konania nazeráť do spisu, robiť si z neho odpisy a výpisy. Na základe na vec sa vzťahujúceho právneho predpisu boli orgány verejnej správy na požiadanie sťažovateľa povinné tomuto umožniť a poskytnúť informácie o podkladoch rozhodnutia len formou nahliadnutia do spisu. Tým, že ho neoboznámili s podkladmi rozhodnutia inou formou, napr. zaslaním relevantných dokladov pred vydaním rozhodnutia, neporušili svoje zákonom uložené povinnosti ani procesné práva sťažovateľa. Špecifiká uvedeného procesného postupu orgánov verejnej správy vyplývajú z charakteru predmetného konania, ktoré sa začína z podnetu účastníka konania, ktorý je povinný predložiť všetky dôkazy na preukázanie svojho nároku.

35. Z obsahu spisu Krajského súdu v Trnave, č. k. 44Sa/21/2017, kasačný súd zistil, že sťažovateľovi boli zasielané všetky vyjadrenia žalovanej realizované počas správneho súdneho konania. Vzhľadom na okolnosť, že predmetné správne súdne konanie začalo dňa 21.07.2017, nie je námietka sťažovateľa na nezákonný postup krajského súdu spočívajúci v tom, že mu nebolo so strany správneho súdu doručené vyjadrenie žalovanej zo dňa 15.07.2016, teda podanie, ktoré sa netýkalo tohto konania, dôvodná.

36. Kasačný súd z dokladov založených v spise zistil, že súčasťou prvostupňového rozhodnutia je Osobný list dôchodkového poistenia sťažovateľa, v rámci ktorého sú presne špecifikované jednotlivé osobné vymeriavacie základy - príjem samostatne zárobkovo činné osoby uvádzaný sťažovateľom v jednotlivých daňových priznaniach za roky dôchodkového poistenia, z ktorých orgán verejnej správy vychádzal pri výpočte osobného mzdového bodu za použitia určeného všeobecného vymeriavacieho základu za každý príslušný rok dôchodkového poistenia sťažovateľa.

37. Najvyšší súd z administratívneho spisu predloženého žalovanou zistil, že pre výpočet vymeriavacieho základu u sťažovateľa vychádzal z daňových priznaní za príslušné ročné obdobia ako i z Evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia (poistenia).

38. Sťažovateľ namietal správnosť určeného vymeriavacieho základu určeného za roky 1993 a 1994, keď uviedol, že ako vymeriavací základ bola určená výška zaplateného poistného. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je však zrejmé, že informácia o sume 26.900 Sk v roku 1993 a sume 29.400 Sk v roku 1994 sa týka určeného minimálneho vymeriavacieho základu a nie výšky zaplateného

poistného, ako tvrdil sťažovateľ. Sťažovateľ teda vychádzal z mylného výkladu textu odôvodnenia rozhodnutia, pričom svoje tvrdenie o nesprávnom určení vymeriavacieho základu nedoložil dôkazom preukazujúcim skutočnosť, že v predmetných rokoch zaplatil poistné v uvedenej výške, resp. takáto skutočnosť nevyplýva z účtovných dokladov predložených sťažovateľom, ktorými v konaní preukazoval úhradu poistného za predmetné roky. Zároveň sťažovateľ nepreukázal, že v daných rokoch odvádzal poistné z vyšších vymeriavacích základov, aké boli určené v príslušných evidenčných listoch dôchodkového zabezpečenia. Pri určení vymeriavacieho základu v roku 1997 vychádzali orgány verejnej správy z Evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia, podľa ktorého bol sťažovateľovi v roku 1997 určený vymeriavací základ vo výške 139.278 Sk (z tohto vymeriavacieho základu bolo odvádzané poistné). Aj kasačnému súdu je zrejmé, že v rozhodnutí došlo k pochybeniu, keď žalovaná pri odôvodnení uvedeného vymeriavacieho základu uviedla, že pozostáva zo sumy 65.538 Sk x 6 a sumy 73.740 Sk x 6, pričom čiastky 65.538 a 73.740 Sk sú už výsledkom násobenia pomerného vymeriavacieho základu. Uvedené pochybenie však nespôsobilo nezákonnosť určení výšky vymeriavacieho základu na rok 1997, pretože výsledná suma 139.278 zodpovedá východiskovým podkladom, t. j. sume, z ktorej bolo v danom období uhrádzané poistné. Vymeriavacie základy určené v rokoch 2000 a 2009, ktorých správnosť sťažovateľ takisto namietal, zodpovedajú údajom z Evidenčného listu dôchodkového poistenia sťažovateľa, vychádzajúcim z podaných daňových priznaní sťažovateľa. Tieto boli určené podľa § 138 ods. 2, druhá veta zákona č. 461/2003 Z. z. o súp., (príjmov), z ktorých sťažovateľ odvádzal poistné na dôchodkové účely. Kasačný súd teda na základe uvedených dôvodov nezistil, že by žalovaná pri výpočte starobného dôchodku vychádzala z iných podkladov ako z Evidenčných listov dôchodkového poistenia (zabezpečenia) a údajov v nich obsiahnutých o vymeriavacom základe sťažovateľa z príjmov, ktoré dosiahol ako zamestnanec alebo zo súm, z ktorých odvádzal poistné ako samostatne zárobkovo činná osoba.

39. Najvyšší súd z obsahu spisu nezistil, že by sťažovateľovi boli v roku 1997 priznané nároky, ktoré mu boli rozhodnutím žalovaného odňaté v rozpore s bodom 13 Preambuly Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004, ako tvrdil v kasačnej sťažnosti. Čiastkový evidenčný list vyhotovený v roku 1997 nezakladal sťažovateľovi nárok na starobný dôchodok a tento bez príslušného rozhodnutia nie je spôsobilým založiť nejaké práva alebo výhody. Jedná sa preto len o predbežnú informáciu, bez záväzného účinku.

40. Krajský súd sa s aplikáciou Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 riadne vysporiadal a svoj názor, s ktorým sa kasačný súd stotožňuje, vysvetlil v odôvodnení svojho rozsudku. Smerodajná v tomto smere bola okolnosť, že v prípade sťažovateľa by paušálna dávka vypočítaná podľa čl. 52 ods. 1 písm. a/ nariadenia č. 883/2004, ktorej sa domáhal, nebola vyššia ako dávka vypočítaná nezávisle podľa vnútroštátneho právneho predpisu, t. j. zákona č. 461/2004 Z. z., preto žalovaná podľa čl. 52 ods. 4 cit. nariadenia od paušálneho výpočtu odstúpila v súlade s ods. 4 písm. i/ a prvej časti prílohy VIII v znení nariadenia č. 988/2009.

41. Podľa názoru kasačného súdu sa krajský súd dostatočným spôsobom vysporiadal aj s ostatnými podstatnými námietkami sťažovateľa, svoj právny názor riadne odôvodnil. Najvyšší súd nezistil v postupe a rozhodnutiach žalovanej a prvostupňového orgánu verejnej správy, ktoré by spôsobili nezákonnosť vydaných rozhodnutí, tieto boli vydané na základe dostatočne zisteného stavu vecí, a preto kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol podľa § 461 SSP.

42. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 v spojitosti s ust. § 167 ods. 1 SSP a neúspešnému sťažovateľovi nepriznal náhradu trov kasačného konania.

43. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.